

ĐÔI ĐIỀU VỀ HIỆN TƯỢNG LÀM ĐẸP

Nguyễn Thị Hoa

Viện Tâm lý học

Khi đến một nơi xa lạ hoặc rơi vào một đám đông không quen biết, tại sao có những người được nhiều người khác thích làm quen và trở nên thân thiết, trong khi đó một số người không được những người khác chú ý đến. Các nhà tâm lý học xã hội cho rằng đó là do cảm giác ban đầu.

Vậy điều gì tạo nên sự hấp dẫn ban đầu trong quan hệ người - người. Có lẽ đa số chúng ta không khó khăn khi trả lời câu hỏi này. Và câu trả lời ở đây là vẻ đẹp bên ngoài (hay vẻ đẹp hình thức) - cái mà người ta dễ dàng nhận biết được ngay.

Từ lâu trong tâm lý học xã hội, vai trò của vẻ đẹp hình thức trong quan hệ của con người đã được nghiên cứu. Trong một nghiên cứu, các nhà tâm lý học sắp xếp một cách ngẫu nhiên cho các em học sinh trung học nhảy với nhau. Họ kín đáo đánh giá mức hấp dẫn cũng như các kỹ năng giao tiếp của các em. Họ cũng biết được chỉ số thông minh và đặc điểm nhân cách của chúng. Khi buổi nhảy kết thúc, các nhà nghiên cứu hỏi các em về mức độ hài lòng về người bạn nhảy của mình. Hầu hết các câu trả lời cho thấy, sự hấp dẫn bên ngoài là yếu tố quan trọng nhất ảnh hưởng đến sự hài lòng của cả nam lẫn nữ đối với người bạn nhảy của mình. Đó cũng là yếu tố liên quan đến khả năng các em nam tìm kiếm những cuộc hẹn hò tiếp theo với những người bạn của họ. Trong nghiên cứu này, các nhà tâm lý học còn sử dụng một vài biến số khác (trí tuệ, kỹ năng xã hội, sự khác nhau về đặc điểm nhân cách), nhưng sự hấp dẫn hình thức vẫn là biến số có ảnh hưởng lớn nhất đến sự hài lòng và khả năng dẫn đến quan hệ tiếp theo của các em học sinh.

Sự hấp dẫn hình thức còn ảnh hưởng rất lớn trong các mặt khác nhau của đời sống con người. Qua các thực nghiệm tự nhiên, các nhà nghiên cứu tâm lý học xã hội nước ngoài cho thấy, những người có lợi thế về vẻ đẹp hình thức dễ tìm được việc làm hơn những người khác. Thậm chí, trong những phiên tòa, vẻ đẹp hình thức của các luật sư bào chữa ít nhiều có lợi cho thân chủ của họ.

Ở nước ta hiện nay, lợi thế của vẻ đẹp hình thức đối với cơ hội tìm việc được thể hiện rất rõ ngay trên các trang quảng cáo tuyển người lao động cho các cửa hàng dịch vụ: "Ưu tiên cho những người có ngoại hình đẹp".

Một thực tế nữa mà chúng ta đều nhận thấy, phần lớn các minh tinh màn bạc nổi tiếng không phải chỉ vì tài diễn xuất của họ, mà sắc đẹp của họ cũng có ý nghĩa rất lớn.

Như vậy, vẻ đẹp bên ngoài, sự hấp dẫn về hình thức đóng vai trò rất quan trọng trong cuộc sống của mỗi người. Nó ảnh hưởng rộng khắp đến tri giác và sự đánh giá của người này đối với người khác chứ không riêng gì trong lĩnh vực tình bạn, tình yêu. Đặc biệt, nó có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong những lần gặp gỡ, giao tiếp ban đầu khi các bên còn rất ít, hoặc hầu như chưa có các thông tin về nhau.

Vậy tại sao cái vẻ bên ngoài, cái hình thức lại quan trọng đến như thế ?

Điều dễ hiểu nhất là con người ta ai cũng thích cái đẹp. Khi được ngắm nhìn những người đẹp, người ta có được sự thoả mãn hoàn toàn về mặt thẩm mỹ.

Một nguyên nhân tâm lý khác khiến cho cái đẹp còn có ý nghĩa hơn, đó là sự tồn tại trong xã hội nếp tư duy cho rằng, vẻ đẹp bên ngoài thường gắn với những điều tốt đẹp trong tâm hồn. Vẻ đẹp bên ngoài, đặc biệt là vẻ đẹp của khuôn mặt khiến cho người ta hy vọng được đón nhận những điểm tích cực khác. Người ta thường chờ đợi ở những người đẹp những biểu hiện của sự ấm áp, nhân từ, tốt bụng, hào hiệp và sự tin cậy... Đúng như một nhà thơ, nhà triết học người Đức đã viết về vẻ đẹp, cách đây hơn một thế kỷ: "Cái đẹp hình thức là dấu hiệu của cái đẹp nội tâm, cái đẹp tinh thần và đạo đức".

Tuy nhiên, vẻ đẹp hình thức có ý nghĩa khác nhau đối với những người thuộc các giới khác nhau, có độ tuổi khác nhau, có trình độ học vấn khác nhau... Thực tế cuộc sống cũng như kết quả nghiên cứu cho thấy, đàn ông thường đánh giá cao vẻ đẹp hình thức hơn phụ nữ, người trẻ hay thích vẻ đẹp hình thức hơn những người già.

Qua các nguồn tri thức khác nhau cũng như qua trải nghiệm thực tế, rất nhiều người nhận thức được ý nghĩa của vẻ đẹp hình thức. Vì thế không phải vô cớ các cô gái trẻ, những người phụ nữ và cả không ít đàn ông không tiếc thời gian và tiền bạc đối với việc chăm sóc sắc đẹp của mình. Thậm chí có người phải chịu đau đớn khi làm phẫu thuật để hoàn thiện hơn vẻ đẹp bên ngoài của mình.